

Дзятары і мастацтва

Год выдання 37-ы
№ 82 (2248)
15 кастрычніка 1968 г.
Аўтарак
Цэна 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

ЗАКЛІК ЦК КПСС ДА 51-Й ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫАЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

1. Няхай жыць 51-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!
2. Няхай жыць Вялікі Кастрычнік, які адкрыў новую эпоху сусветнай гісторыі — эпоху ўсеагульнага рэвалюцыйнага абнаўлення свету, пераходу ад капіталізму да сацыялізму!
3. Няхай жыць марксізм-ленінізм — вечна жывое і міжнароднае вучэнне, пудзводная зорка працоўных усіх краін у барацьбе за перамогу сацыялізму і камунізму!
4. Няхай жыць у стагоддзях імя геніяльнага прадаўжальніка рэвалюцыйнага вучэння Маркса і Энгельса, заснавальніка Камуністычнай партыі, кіраваніка першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян — Уладзіміра Ільіча Леніна!
5. Слава вялікаму савецкаму народу — доблеснаму будаўніку камунізму, мужнаму барацьбіту за свабоду, мір і шчасце працоўных!
6. Няхай жыць гераічны народ Кіраўна Савецкага — перадаваца і вядучая стваральная сіла ў барацьбе за павышэнне камунізму ў СССР!
7. Няхай жыць гераічныя калгасныя сямействы — актыўны будаўнікі камунізму!
8. Няхай мацнее і працвітае сяброўства рабочага і калгаснага сямейства — непорушная аснова савецкай сацыялістычнай дзяржавы!
9. Няхай жыць савецкая народная інтэлігенцыя — актыўны ўдзельнікі будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне!
10. Няхай вечна жыве і працвітае брацтва дружбы і непорушнага адзінства народаў СССР!
11. Няхай жыць ленінская Камуністычная партыя Савецкага Саюза — натхніцель і арганізатар будаўніцтва камунізму ў нашай краіне!
12. Працоўныя Савецкага Саюза! Цясней згуртоўвайцеся пад ленінскім сцягам Камуністычнай партыі! Няхай жыць вялікае і непорушнае адзінства партыі і народа!
13. Няхай жывуць Саветы дэпутатаў працоўных — сапрады народныя органы ўлады!
14. Няхай развіваецца і мацнее савецкая сацыялістычная драматыка, расце актыўнасць працоўных у кіраванні і гаспадаранні, школа камунізму!
15. Няхай жывуць савецкія жанчыны — актыўны будаўнікі камуністычнага грамадства!
16. Няхай жыць Ленінскі камсамол — верны памочнік і рэзерв Камуністычнай партыі, перадаваца атрад маладых будаўнікоў камунізму!
17. Гарачае прывітанне і сардэчныя віншаванні камсамоўцаў і жанскамоўцаў, усіх юнакаў і дзяўчат у дні слаўнага юбілею Усесяннага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі!
18. Савецкія воіны! Дабываеце новых перамоў у баявой і палітычнай парываючы, будзьце пільны і заўсёды гатовы адбіць любую агрэсію імперыялістаў!
19. Няхай жывуць гераічны Узброены Сілы Савецкага Саюза!
20. Працоўныя Савецкага Саюза! Азнамяце 100-годдзе з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна новымі перамогамі ў барацьбе за ачышчэнне планеты камуністычнага будаўніцтва, намечаных Праграмай партыі і XXIII з'ездам КПСС!
21. Працоўныя Савецкага Саюза! Змагайцеся за дэмакратычнае завяршэнне пяцігадовага плана, за павышэнне росту народнай гаспадаркі — асновы далайскага ўздыму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа і абароны магутнасці краіны!
22. Слава ўдзякам і калектывам камуністычнай партыі Слава перадавікам і наватарам вытворчасці!
23. Рабочыя і работніцы, інжынеры і тэхнікі! Усямерна павышайце эфектыўнасць вытворчасці! Больш актыўна ўключайцеся ў сабарніцтва за лепшае выкарыстанне вытворчых фондаў, сярвы і матэрыялаў, за скарачэнне тэрмінаў асваення прэктных магутнасцей!
24. Працоўныя Савецкага Саюза! Няўхільна павышайце прадукцыйнасць працы — самае важнае, самае галоўнае для перамогі камунізму! Змагайцеся за поўнае выкарыстанне кожнай з'абочай мінуці!
25. Работнікі народнай гаспадаркі! Настойліва павышайце тэхнічны ўзровень вытворчасці! Ачышчайце комплексную механізацыю і аўтаматызацыю ўсямерна павышайце якасць прадукцыі, дабываеце зніжэння з'абочошты!
26. Працоўныя Савецкага Саюза! Змагайцеся за камуністычныя адносіны да працы і грамадскай уласнасці ўсямерна ўмацаваць дысцыпліну і арганізаванасць!
27. Калгаснікі, работнікі саўгасу, спецыялісты сельскай гаспадаркі! Змагайцеся за паспяховае выкананне заданняў паўгоддзі! Павышайце культуру земляробства і жыллагадоўлі! Дабываеце высокую рэнтабельнасць усіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці!
28. Слава перадавікам сельскай гаспадаркі, якія паспяхова выконваюць і перамаюць планы вытворчасці і продажу дзяржаве збожжа, малака, мяса і іншых прадуктаў земляробства і жыллагадоўлі!
29. Работнікі сельскай і ваднай гаспадаркі! Змагайцеся за ачышчэнне шырокай праграмы меліярацыі зямлі!
30. Рабочыя і работніцы, інжынеры і тэхнікі, працоўныя сельскай гаспадаркі! Шырэй уключаецеся ў вытворчасць навішых дасягненняў навуцы і тэхнікі, у вытворчасць навішых дасягненняў навуцы і тэхнікі, у сабарніцтва гаворцы прынялі ўдзел рэдактары...

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

ГОСЦІ БЕЛАРУСІКІ ПІСЬМЕННІКАУ

12 кастрычніка ў Саюзе пісьменнікаў БССР адбылася цікавая сустрэча. Гасцямі беларускіх пісьменнікаў былі актывісты Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беларусі, Гасцей вітаў сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Іван Мельнік.

Гэты здымак зроблены фотанарысцтвам Ул. Мржэчанам у час сустрэчы. Выступае Алесь Барскі.

навуковую арганізацыю працы і перадавы вопыт!

30. Савецкія вучоныя, канструктары, інжынеры і тэхнікі! Больш актыўна змагайцеся за паскарэнне навукова-тэхнічнага прагрэсу, за далейшы росквіт навуцы і тэхнікі!

31. Работнікі гандлю і бытавога абслугоўвання! Усямерна павышайце культуру абслугоўвання і сельніцтва, больш поўна і лепш задавальняйце запатрабаваны савецкіх людзей!

32. Дзеячы літаратуры і мастацтва! Высока якасць сцяг партыйнасці, народнасці, ідэйнасці савецкага мастацтва, удасканалвайце сваё мастацтва майстэрства, аддавайце ўсе сілы і здольнасці палітычнаму, маральнаму, эстэтычнаму выхаванню будаўнікоў камунізму!

33. Работнікі асветы, культуры і аховы здароўя! Удасканалвайце народную адукацыю, медыцынскую і культурна-абслугоўваючую ідэйнасць! Больш актыўна ўдзельнічайце ў камуністычным выхаванні працоўных!

34. Камуністы! Будзьце ў авангардзе барацьбы за выкананне рашэнняў XXIII з'езда КПСС, за дэмакратычнае выкананне пяцігадовага плана, будзьце ўмелымі арганізатарамі і выхавальцамі мас, змагайцеся за ўсё перадавае!

35. Юнакі і дзяўчаты! Настойліва авалодвайце марксісцка-ленінскай тэорыяй, вышнімай сучаснай навукай і тэхнікай! Будзьце актыўнымі будаўніцамі камуністычнага грамадства!

36. Пяніры і школьнікі! Гарача любіце Савецкую Радзіму, добра вучыцеся, павяжыце працу! Рыхтуйцеся стаяць актыўнымі барацьбітамі за справу Леніна, за камунізм!

37. Брацтвае прывітанне камуністычным і рабочым партыям — баявому авангарду рабочага класа і ўсіх працоўных, стойкім барацьбітам супраць імперыялізму, за ўсталяванне на зямлі светлай мары чалавечтва — камунізму!

38. Няхай мацнее адзінства і згуртаванасць камуністаў усяго свету на аснове марксізма-ленінізму і пралетарскага інтэнацыяналізму!

39. Няхай жыць адзінства і згуртаванасць усіх актывістаў і работнікаў усіх краін і народаў супраць імперыялістычнай палітыкі агрэсіі, насяля і вайны!

40. Брацтвае прывітанне народам сацыялістычных краін, якія будуць сацыялізм!

41. Няхай жыць сусветная сацыялістычная сістэма — трыумф вялікай справы Кастрычніка, гістарычная заваява міжнароднага рабочага класа!

42. Працоўныя сацыялістычныя краіны! Змагайцеся за ўмацаванне дружбы і адзінства, за далейшае развіццё брацкіх адносін паміж сацыялістычнымі дзяржавамі! Будзьце пільныя да падпіро варажых сацыялістычных сіл!

Вышэй сцяг пралетарскага інтэнацыяналізму!

43. Брацтвае прывітанне рабочаму класу камуністычных краін, які самародна змагаецца супраць магналістычнага капіталу, за палітычны і сацыяльна-эканамічныя правы працоўных, за перамогу сацыялістычнага ідэалагу!

44. Няхай жыць і мацнее сяюз сіл сацыялізма і нацыянальна-вызваленчага руху — залог перамоў у барацьбе народаў супраць імперыялізму, за нацыянальную незалежнасць, свабоду, дэмакратыю і сацыялізм!

45. Гарачае прывітанне народам маладых нацыянальных дзяржаў, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за ўмацаванне незалежнасці, за прагрэсіўны шлях сацыяльнага развіцця!

46. Гарачае прывітанне народам каланіяльных і залежных краін, якія змагаюцца супраць імперыялізму, і расізму, за сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць!

47. Брацтвае прывітанне мужным барацьбітам за свабоду народаў, за сацыялізм, які пакутоўца ў турмах і зацэнках рэакцыі і фашызму!

48. Брацтвае прывітанне мужнаму в'етнамскаму народу, які вядзе гераічную барацьбу супраць агрэсіі амерыканскага імперыялізму, за свабоду і незалежнасць сваёй радзіны!

49. Народы свету! Радуша патрабуйце ад ЗША аднадушнае спыненне разбойніцкай агрэсіўнай вайны супраць свабодалюбівага в'етнамскага народа!

Вон амерыканскі імперыялістаў з В'етнама!

50. Народы свету! Змагайцеся супраць развіцця і неафашызму ў ФРГ, якія нясуць пагрозу міру і беспэсцыя народам, супраць допуску заходнегерманскіх милітарыстаў да ядзернай зброі!

51. Няхай мацнее і развіваецца саўдзяніцтва савецкага народа з народам і арабскіх краін, якія змагаюцца супраць змахаў імперыялізму, за вывад войск ізраільскага агрэсараў з акупіраваных арабскіх тэрыторый!

52. Няхай жыць ленінская знешняя палітыка Савецкага Саюза — палітыка міру і дружбы народам, згуртавання ўсіх актывістаў і работнікаў мірабюроў сіл у барацьбе супраць рэакцыі і вайны!

53. Няхай жыць Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — цвярдзныя дружбы і шчырага народнага ўзаемаадносін, надзейнага апора міру і прагрэсу!

54. Пад сцягам марксізма-ленінізма, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — уперад да новых перамоў у барацьбе за перамогу камунізму ў нашай краіне!

55. Няхай жыць камунізм — светлая будучыня чалавечтва!

НА ЭКРАНАХ — МАЛАДОСЦЬ АЙЧЫНЫ

У Жытоміры адбыўся Усесяюзны фестываль аматарскіх фільмаў, прысвечаны 50-годдзю Ленінскага камсамолу, які праходзіў пад лозгам «На экраны — маладосць Айчыны».

Беларускія кінаматэрыя прывезлі на фестываль дзевяць кінастужак, чатыры з іх былі паказаны на конкурсным праглядзе. Гэта — «Жывіць» і «Бібліятэка» (студыя Палаца культуры Мінскага трактарнага завода), «Куба — Азія-Афрыка — Мінск» (студыя Беларускага політэхнічнага інстытута), «Дарогамі бюсмерца» (студыя Драгаскага Дома настаўніка).

Жур'я фестываля ўзнагародзіла кінастудыю Палаца культуры Мінскага трактарнага завода дыпломам лаўрэата фестываля і ганаровым медалем за стварэння фільма. Дыплом уладстоен клуб кінаматэрыя Мінскага аўтаматэрыя завода за фотавістужку, якая расказвае пра творчыя будні кінаматэрыя - аўтаматэрыябудуаікоу.

У час фестываля беларуская дэлегацыя сустрэлася з калектывамі працоўных Жытоміршчыны.

Адбылася таксама сустрэча беларускай дэлегацыі з кінаматэрыямі Малдаві і Казахстана, у час якой былі паказаны фільмы «Помнім» і «Гая Галкіна» (студыя Гомельскага Палаца піянераў).

І. ЧАРНАВІН.

28 МАЯ 1968 года газета «Літаратура і мастацтва» расказала аб легендарным падзвігу жменькі савецкіх пагранічнікаў, якія сталі смерцю супраць пераўзыходзячых сіл нямецка-фашысцкай акупацыі, што правалілася з боку Вялікага беларускага сталежы. Вострыя баіцы і командзіры не чапалі з напаліткам П. Крутовага, ваенна-тэхнічнага складу пагранічных войск НКВС хабрам Сабалевым сталі на шляху ворага на ўскраіне гарадка Заслаўля ў цяжкіх чэрвеньскіх дні 1941 года. Тры дні і тры ночы ў агні і дыме, пад бомбамі, снарадамі, мінамі стойка ўтрымлівалі яны свой рубж, няносячы страты захопнікаў, знішчаючы іх жытую сілу і тэхніку, прымушаючы не раз гітлераўскіх маладоўцаў паварочваць назад...

У тым цяжкім, няроўным баі, падрабнасці якога данесла да нашых дзён народная памяць, удзельнічаў узброены гарматамі грозны савецкі браняпоезд. Як сведчаць удзельнікі заслаўскай абароны і старыяны Заслаўля, якія пачалі сталежы агнявой падтрымкай аказваў атраду маёра Сабалева неацэнную дапамогу. Трапныя гарматымі залпамі браняпоезда была расстрэляна перадавае малапа фашысцкіх танкаў, якія ўварваліся на сцяг Заслаўскай МТС, прыпынены рух нямецка-фашысцкіх механізаваных частэй па дарогах да вёсак Загор'я і Дахнаўка. Потым сталежы крапіліся, якія расказваюць, курсавала паміж Заслаўлем і Ратамкай, знішчаючы гітлераўскую ўсюды, дзе ёны не з'явіліся.

Як у тую суровую, часную трапілі на станцыю Беларусь браняпоезд? Адкуль і чаго ён туды прыбыў? Хто былі адважныя воіны, што складалі яго акупацыю і які ён лёс? Адказаў на гэтыя і многія іншыя пытанні азнала не лёгка. Звестак пра гэты браняпоезд і яго акупацыю ў гістарычных крыніцах і архіўных матэрыялах выявіць не ўдалося. Снабрылася доўга іці па слядах заслаўскай легенды, па слядах зусім рэальных, хопя яшчэ і невядомых герояў.

Зноў сяджу над пісьмамі ўдзельнікаў заслаўскай абароны, учытваюся ў кожны радок... Першае паведаванне аб браняпоезде ішчэ ў 1967 годзе я атрымаў ад старога заслужанага пагранічнага маёра ў адстаўцы В. А. Крылова. У званні ваентэхніка і рангу на пасадзе начальніка транспартнага аддзялення П. складу ў Заслаўлі яго застала Вялікая Айчынная вайна. Успамінаючы тыя, цяпер ужо такія далёкія падзеі, баявыя сяджы, ён ішаў: «Дзёнкучы выключнай энергіі маёра Сабалева, яго вострыя, умелыя прадугледжываць гітлераўскае кожнае прабыванне, мы наспелі добра падрыхтаваныя. Кожны з нас ведаў сваё месца, сваю задачу... Сувязісты наладзілі надзейную сувязь паміж усімі аб'ектамі каманды і назіральнага пункта. Да раніцы 26 чэрвеня браняпоезд быў ператвораны ў грозную сталежы крапіліся. Аб яе разабіла першая нахальная танкавая атака фашызтаў...»

Як успамінаюць відавочны, ворагу ўдалося закінуць у Заслаўля сваіх дыверсантаў і лаўтубаў, перадачы і форму савецкіх камандзіраў. Спадш-

ПЕРАУТВОРАНЫ КРАЙ

Сёння ў Мінску пачынаюцца Дні Гомельскай вобласці

За гады Савецкай улады непазнавальнай стала наша Гомельшчына. Газам з ростам народнай гаспадаркі развіцця культуры. Калі напярэдні першай сусветнай вайны на тэрыторыі вобласці працавалі толькі дзве публічныя бібліятэкі ў Гомелі і адна — у Рачыцы, то зараз у нас 1165 дзяржаўных, прафесійных, калгасных і вядомых бібліятэк. На іх паліцах сем мільёнаў тамоў кніг. У вобласці працуюць 890 клубы і дамоў культуры, 26 музычных школ, шэсць музеяў, абласны драматычны і ляльчыны тэатры, два паркі культуры і адпочынку, абласная філармонія.

У нас жыве і працуе вялікі атрад творчай інтэлігенцыі — мастакоў, архітэктараў, акцёраў, пісьменнікаў. На Гомельшчыне нарадзіліся пісьменнікі Іван Мележ, Іван Шамякін, Усевалод Краўчанка, Раман Сабалева, Іван Навуменка, Алесь Дудар, Мікола Сурчанюк, Андрэй Махавіч, Навум Пяркін, Юльян Пшыркоў, народны артыст СССР Леанід Рахленка, народны мастак Беларусі Віталій Цейра і інш.

Творы нашых землякоў ахвотна чытаюць многія аматары мэтацкага слова. У бібліятэках і клубах вобласці па іх кнігах наладжваюцца канферэнцыйныя чытачы і літаратурныя вечары, у якіх часта прымаюць удзел і аўтары.

Зараз у вобласці праходзіць агляд-конкурс бібліятэк на лепшую прапаганду тэорыі беларускіх пісьменнікаў. Паўсюды адбываюцца канферэнцыйныя чытачы, усныя часопісы, літаратурныя вечары на тэмы: «Шлях рэвалюцыі па зямлі беларускай», «Мой край за гады Савецкай улады», «Беларусь калгасная» і іншыя.

Расквітнела самадзейная народная творчасць. Звыш 11 тысяч народных умельцаў і самадзейных мастакоў удзельнічаюць у раённых і абласных выстаўках выключнага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, рэдуцыя гледаючы багачам фантазіі, тонкім густам выканання. Шырока вядома рабобы хойніцкіх і веткаўскіх вышывальчыц, разьбяроў па дрэву А. Сталырова і П. Івінскага, жлобініскіх інструктараў.

На Гомельшчыне налічваецца каля 50 тысяч артыстаў-аматараў, якія займаюцца ў 870 калектывах мэтацкай самадзейнасці. За восем месяцаў юбілейнага года яны наладзілі 7560 канцэртаў і спектакляў, на якіх пабывала 1400 тысяч гледачоў.

У юбілейныя праграмы калектываў мэтацкай самадзейнасці ўключаны лепшыя творы савецкіх кампазітараў, паэты, драматургаў, срод якіх мямала беларускіх. Са справадзачымі канцэртамі перад працоўнымі Гомеля выступілі ўжо калектывы мэтацкай самадзейнасці 18 раёнаў.

Лепшым самадзейным калектывам прысвоена ганаровае званне народнага ў нашай вобласці сёння прадуюць сем народных тэатраў, дэкацый народных хораў, ансамбляў песні і танца і два аркестры народнага інструменту.

Нашы клубы, бібліятэкі, дамы культуры імкнуцца як мага шырай праплага-даваць усё новае, перадавае, што нараджаецца ў жыцці. Мямала клоцацца яны і аб арганізацыі вольнага часу ў клубы і выхадныя дні. За шэсць месяцаў гэтага года ў клубы і дамах культуры вобласці праведзены звыш пачты тысяч тэматычных вечароў, усных часопісаў, вечароў-сустрэч з аўтарамі рэвалюцыі і Вялікай Айчынай вайны, веч-

Сёння мінчане будуць вітаць гасцей з Гомельшчыны. Вольскамі сустронучы яны тых, наго вы бачыце на здымаках — жаночы ансамбль Ліпінскага клуба (Лельчыцы) і танцавальны калектыв «Дняпроў» з Рачыцы.

роў ушанавання лепшых людзей працы. Прыхільна сустраць тэматычныя вечары «Францішкі, надзежныя орданы», «Партызаны, партызаны, беларускія сыны», «Аб подзвігу, аб славе Гомельшчыны ў дні Вялікай Айчынай вайны». У Брагінскім раёне праводзіцца цыкл юбілейных вечароў пад агульнай назвай «Летапіс паўвека БССР».

Культурна-адукацыйныя Гомельшчыны актыўна ўключыліся ў рух за высокую культуру вёскі. Пачалі гэтаю добрую справу ў нас працоўны Хойніцкага і Петрыкаўскага раёнаў. Іх ініцыятыва знайшла падтрымку і ў іншых раёнах і цяпер у вобласці аб'ядлены агляд-конкурс за высокую культуру вёскі. Да юбілею рэспублікі мяркуюць пабудавать 83 клубы.

Дні Гомельскай вобласці ў Мінску — гэта вялікая падзея для ўсіх нас. Мінчане пазнавацца з новымі канцэртнымі праграмамі ансамбля песні і танца Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў, Рачыцкага ансамбля «Дняпроў», хору рускай народнай песні Рызчыцкага фанера-мэблевага камбіната, канцэртнымі брыгадамі абласной філармоніі і музычнага вучылішча, вэкальным жаночым ансамблем Ліпінскага сельскага клуба Лельчыцкага раёна і іншымі калектывамі. Нам будзе радасна, калі пачаць і танцы Гомельшчыны спадбавою міжарам Беларускай сталіцы.

Э. ГЛАДКОВІЧ, начальнік Гомельскага абласнога ўпраўлення культуры.

Знімак браняпоезда № 73 падчас ўручэння ўрадавых узнагарод. Злева — камісар браняпоезда І. Крысевич, 1942 год.

Ігар КАРШАКЕВІЧ

БРАНЯПОЕЗД № 73 НОВАЯ СТАРОНКА ЗАСЛАЎСКАЙ ЛЕГЕНДЫ

вым да МТС баявой аховы аб тым, што фашызцы танкі ўварваліся на ўскраіне гарада, а з назіральнага пункта, які мы абсталілі на воданароўнай вежы, перадаў камандзіру браняпоезда цэлеўказанні. Апазруж ж яго гарматы нанеслі сакрушальны ўдар па немцаў...

Гэта першае канкрэтнае ўпамінанне аб заслаўскім браняпоезде. Калі ў Мінску з дапамогай В. А. Крылова ўдалося знайсці В. В. Фядулава, ён расказаў мнэ вострыя падрабязнасці аб прыспраўленай заслаўскай абароне, аб яе удзельніках і кіраванні. Басіль В. Браняпоезда добра памятаў і аб браняпоезде: «Лішчэ вясной 1941 года, па-мойму, у маі, я, як начальнік артылерыі, атрымаў указанне прыняць у рамонт узбраенне аднаго з браняпоездаў. Хутка з Аршанскага бронедывізіёна прыійшоў пад Заслаўля на станцыю Беларусь браняпоезд... Пазнаёмліўся з яго камандай, наводзірамі. Гэта былі маладыя дужыя хлопцы, усе надравні. Дэманіравалі гарматы, кулямёты. Іх камандзір, апаратуны ў чорную скурку старшы лейтэнант, патрабаву ад мяне як мага хутчэй прывесці ў парадок усё артузбраенне: «Сам ведаеш, час трывожны, а з гарматамі нам куды спакаяцца...» І накіраваліся зноў да сябе ў Оршу, а тут і вайна. На трэці або чацвёрты дзень вайны, калі немцы былі ўжо перад самым Заслаўлем, прымчаліся яны да нас па сваё ўзбраенне. У нашых распараджэнні ў лепшым выпадку была толькі адна ноч. Працавалі ўсе, не пакадаючы рук. Няспына падвозілі на машынах з маставымі на сталежы гарматы, Гуль, Янаўлеў і іншыя тут іса маніравалі іх. Са складу маёра Сабалеў прыслаў многа снарадаў, патронаў, гранат, хопя ніякага загалу на гэты не меў. Да раніцы 26 чэрвеня браняпоезд быў ператвораны ў грозную сталежы крапіліся. Аб яе разабіла першая нахальная танкавая атака фашызтаў...»

Як успамінаюць відавочны, ворагу ўдалося закінуць у Заслаўля сваіх дыверсантаў і лаўтубаў, перадачы і форму савецкіх камандзіраў. Спадш-

на рабілі яны сваю чорную справу: карэціравалі агонь нямецкай артылерыі, наводзілі на цэль авіяцыю. Перш за ўсё ім хацелася знішчыць браняпоезд, які так нечакана стаў вогненнай сцяной на шляху да Мінска. З браняпоезда, з тэрыторыі склада і артылерыі па пікіруючых «юнкерсах» ударылі сначварыяны зенітна-кулямётныя ўстаноўкі. Адзін з бамбардзіроўчыкаў успыхнуў і, не выходзячы з піке, заваліўся на бульбянае поле непадалёк ад станцыі, другі, падбіты, сеў за гарадам і быў захоплены пагранічнікам. Стаяць на месцы браняпоезда больш нельга было. Даўшы апошні грозны залп па фашызцкіх мотаканонах, якія абшодзілі Заслаўля ў усход, ён пахінуў станцыю Беларусь.

Шасціслаў дарогі, дзякуючы за агонь! — крычалі ўслед сталежы волатаў пагранічнікі. А потым яшчэ доўга яны чулі расшэлісты грукат яго, што дазволіў са станцыі Зялёнага і Ратамка. І там, відаць, надраўна пачаставалі гітлераўцаў артылерыі браняпоезда.

Што ж здарылася потым з магутнай крапіліся на колах? — Паэзія, здаецца, уно пад Магілёвам хтосьці мне гаварыць, — успамінае В. А. Крылоў, — што лёс муняга экіпажа заслаўскага браняпоезда быў трагічным... Быццам бы яд самым Мінскам ён трапіў у пастку. Шлях да сваіх быў адразаў. Дзесці на мінскай ускраіне ў вогненным калыбы вялі яны свой апошні няроўны бой з нямецкімі танкамі і самалётамі, а калі скончыліся снарады, нібыта ўварвалі сталежы крапіліся...

Такой думкі прытрымліваўся і іншы пагранічнік, удзельнік заслаўскай абароны — Радкоў, Фядулаў, Гуль, Якаўлеў, Дарвін, Рубанаў. Здавалася, што ўжо ніколі не ўдасца дэдаць, што здарылася з браняпоездам. Не было той нічкі, за якую можна было б ухачуцца...

Як гэта часта бывае, знайсці яна зусім нечакана. Нея з В. В. Фядулавым сабраліся мы ў каторы ўжо раз паехалі ў Заслаўля. Кружылі на дамах вакол старажытнага разбуранага касцёла. Не давала спакою

[Значыцца на 2-й стар.]

